

SÖLVESBORGS KOMMUNS FÖRFATTNINGSSAMLING

UTGIVEN AV KOMMUNKANSLIET

Nr 8.1 Sid 1 (16)

Dnr

2019/358

Gäller fr. o. m.

2020-01-01

Antagen

Kf 2020-02-03 § 8

NORMER FÖR KOMMUNALA BIDRAG TILL

IDEELLA FÖRENINGAR INOM

FRITIDS- OCH KULTURNÄMNDENS ANSVARSOMRÅDE

Bidrags- och stödsystem för föreningar inom fritids- och kulturnämndens ansvarsområde i Sölvesborgs kommun

1. Innehåll

1.	Innehåll	2
	1.1 Adress	2
2.	Allmänna bestämmelser	3
3.	Definitioner	3
	3.1 Registrerad förening	3
	3.2 Bidragsberättigad förening	3
	3.3 Ej bidragsberättigad förening	4
	3.4 Ungdomsverksamhet	4
	3.5 Medlem	5
	3.6 Medlemsregister	5
	3.7 Deltagare	5
	3.8 Ledare	5
	3.9 Verksamhets- och klubblokal	5
	3.10 Lokalkostnader	5
	3.11 Verksamhetsberättelse	6
	3.12 Verksamhetsplan	6
	3.13 Försent inkommen ansökan	6
4.	Detaljbestämmelser	6
	4.1 Aktivitetsbidrag	6
	4.2 Lokalbidrag	8
	4.3 Bidrag till fritids- och kulturnämndens förfogande	10
	4.4 Verksamhetsbidrag till kultur	10
	4.4.1 Bidrag genom programöverenskommelse	10
	4.4.2 Projektbidrag/Arrangörsbidrag	11
	4.4.3 Kulturstipendium Unga	12
	4.5 Administrationsbidrag handikappföreningar	13
	4.6 Administrationsbidrag pensionärsföreningar	13
	4.7 Stimulansbidrag till föreningar med anställda med lönebidrag	14
	4.8 Fritids- och kulturnämndens uppvaktning	15
	4.9 Subventionerad uthyrning av kommunala lokaler	16
	4.10 Subventionerad föreningservice	16

1.1 Adress

Fritidskontoret, Sölvesborgs kommun, 294 80 Sölvesborg,
Tfn. 0456- 81 61 29

fritid@solvesborg.se www.solvesborg.se

2. Allmänna bestämmelser

Fritids- och kulturnämnden har, av kommunfullmäktige, fått i uppdrag att ge stöd till allmännyttiga ideella föreningar verksamma i Sölvesborgs kommun.

Föreningens huvudsakliga syfte ska vara allmännyttigt dvs. bedriva en verksamhet som kommunen anser angeläget att stödja.

Alla bidrag utbetalas inom ramen för kommunfullmäktige till fritids- och kulturnämndens anvisade medel. Angivna belopp och procentsatser kan därför bli föremål för justering.

Fritids- och kulturnämnden har tolkningsföreträdare avseende regler och riktlinjer för föreningsbidragen.

3. Definition

3.1 Registrerad förening

För att bli en registrerad förening inom fritid och kultur måste nedanstående krav uppfyllas:

- Ha sitt säte i kommunen.
- Antagit skriftligt utformade stadgar och sänt in dessa tillsammans med kopia av protokoll från bildandemöte.
- Valt styrelse och revisorer.
- Föreningen skall vara uppbyggd enligt demokratiska principer, vara öppen för alla, verka i en drogfri miljö, arbeta för jämställdhet och folkhälsa som bör framgå av stadgar.
- Årligen ha årsmöte där verksamhetsberättelse, ekonomisk rapport och revisionsberättelse behandlas och godkänns.
- Inneha ett organisationsnummer från skatteverket,
- Inneha en fungerande e-postadress till föreningen eller styrelseledamot.
- Årligen uppdatera och godkänna sina föreningsuppgifter.

Tjänsteman inom Fritid och kultur beslutar om registrering.

3.2 Bidragsberättigad förening

För att bli en bidragsberättigad förening skall nedanstående villkor uppfyllas, utöver kraven för registrering.

- Haft en regelbunden verksamhet med minst 10 sammankomster under året
- Ha minst 10 registrerade och betalande medlemmar
- Uppta årlig medlemsavgift.

- Skicka in kopia på samtliga årshandlingar. Uppgifterna är tillika underlag för bidragsutbetalning.
- Föreningens styrelse ska utse en bidragsansvarig person.
- Föreningen ska ha antagit en ANDT-policy eller godkänna Sölvesborgs föreningspolicy om alkohol, narkotika, doping och tobak på föreningens årsmöte

Offentliga handlingar

Ansökan och handlingar sparas av Sölvesborgs kommun och är att betrakta som offentliga handlingar. Det innebär att allmänheten har rätt att ta del av ansökningar, handlingar, oavsett om bidraget beviljas eller inte.

Föreningar som får bidrag, ska ställa de handlingar som fritid och kultur kräver till förfogande för granskning (t ex närvarokort, räkenskaper, medlemsmatrikel, verifikationer, etc.) för de senaste fyra åren.

Utbetalning av bidrag sker endast till föreningens bankgiro. I föreningar med flera sektioner kan endast huvudföreningen söka bidrag.

Lämnande av oriktiga uppgifter eller missbruk av tilldelade medel kan medföra att föreningen blir återbetalningsskyldig och avstängd från bidrag.

Bidrag utgår ej till verksamheter som anordnas av studieförbund eller på annat sätt erhåller statligt, eller kommunalt bidrag. För ändamål vartill bidrag utgår från annat kommunalt organ eller kyrklig församling utgår inte bidrag från fritids- och kulturnämnden.

3.3 Ej bidragsberättigad förening

Ej bidragsberättigad förening inom fritids- och kulturnämnden verksamhetsområde är ekonomisk förening, kretsörening, stödförening, politisk vuxen förening, stiftelser och föräldraförening. Samt föreningar som får bidrag/subventioner från andra kommunala nämnder.

3.4 Ungdomsverksamhet

Med ungdomsverksamhet menas regelbunden verksamhet för ungdom i åldern 7-20 år (d.v.s. fr.o.m. det år man fyller 7 år respektive t.o.m. det år man fyller 20 år).

3.5 Medlem

Med medlem avses den som betalt medlemsavgift för det senaste verksamhetsåret och är upptagen i föreningens medlemsregister.

3.6 Medlemsregister

Medlemsregister ska innehålla medlemmarnas namn, adress och födelsedatum samt ange om medlemsavgiften är betald. Medlemsregistret ska revideras varje år, förvaras tillsammans med föreningens värdehandlingar och sparas i minst fyra år.

3.7 Deltagare

Med deltagare avser den som deltar vid ett verksamhetstillfälle.

3.8 Ledare

Med ledare avses av föreningen utsedd person, 13 år eller äldre, med uppdrag att leda föreningens verksamhetstillfälle.

3.9 Verksamhets – klubblokal

Med verksamhetslokal menas lokal där verksamhet huvudsakligen bedrivs.

Med klubblokal menas lokal som mest används till föreningskansli eller förråd.

3.10 Lokal/anläggningskostnader

Med **driftkostnader** menas kostnader såsom för hyra, el och vatten. Detta söks av de bidragsberättigade föreningar som hyr lokal samt för de som har egen lokal/anläggning.

Med **löpande underhåll** avses:

- material till underhåll av anläggningen/lokalen (kostnader för material till ny- och tillbyggnad får inte medräknas) som kan hänföras till den kontinuerliga skötseln av anläggningen/lokalen.
- soptömning
- sotning
- fastighetsförsäkring
- gräsklippning
- materialkostnad vid reparation av maskiner

Med löpande kostnader menas inte arbets- och personalkostnader, arvoden, nyinvesteringar samt kostnader som är förknippade med föreningens verksamhet och administration.

Detta söks av bidragsberättigade föreningar som har egen lokal/anläggning.

3.11 Verksamhetsberättelse

Verksamhetsberättelse ska återge den verksamhet som föreningen haft innevarande år. Den bör innehålla en återkoppling av målsättning och planering utifrån föregående års verksamhetsplan.

3.12 Verksamhetsplan

Verksamhetsplan ska ex. innehålla målsättning och planering av aktiviteter. Planen är en skriftlig beskrivning av den planerade verksamheten för kommande år.

3.13 Försent inkommen ansökan

Avdrag görs för ansökningar som inkommer efter sista ansökningsdag.

(Gäller där det framgår att ansökningsdatum finns).

Följande avdrag gäller för försening. 1-30 dagar – avdrag görs med 25 % av godkänt bidragsbelopp. Efter 30 dagar behandlas inte ansökan.

4. Detaljbestämmelser

4.1 Aktivitetsbidrag

Ändamål

Bidraget ska stimulera verksamhet för barn- och ungdomar 7-20 år.

Villkor

- Föreningen ska ha uppfyllt kraven för bidragsberättigande.
- Verksamheten ska bedrivas minst 20 gånger under ett verksamhetsår.
- Närvaroförteckning med namn, födelseår, aktivitet, datum, klockslag och ledare måste föras i anslutning till sammankomsten.

- Gruppledare ska vara närvarande under sammankomsten och får inte ur bidragssynpunkt vara ledare för fler grupper under samma timme.
- Sammankomsten ska vara ledarledd med minst 3 bidragsberättigade deltagare och max 30, som deltar i minst 60 minuters verksamhet för att räknas som bidragsberättigad.
- Vid sammankomst för enbart barn och ungdomar med funktionsnedsättning utgår bidrag oavsett antal deltagare.
- Huvuddelen av sammankomsten ska ha anknytning till föreningens beslutande verksamhet.
- Bidraget utbetalas endast en gång per dag och deltagare. Den som deltar i mer än en sammankomst per dag inom samma förening får bara medräknas vid en av dessa sammankomster.
- Bidraget utbetalas inte till entrébelagda tävlingar eller kommersiella arrangemang.
- Bidrag utgår inte till fritidsgårdsverksamhet och annan verksamhet som regleras via avtal med annan nämnd.
- Bidrag utgår ej till studiecirkelsammanskomst.

Bidrag

- Förening med verksamhet för barn och ungdomar (7- 20 år) får bidrag med 8 kr per deltagartillfälle.
- Föreningar med verksamhet för barn och ungdomar (7- 20 år) med funktionsnedsättning får bidrag med 16 kr per deltagartillfälle.

Ansökan

Komplett bidragsansökan ska vara fritidskontoret till handa senast den 25 februari respektive 25 augusti. Ansökan görs via webb-bidrag på solvesborg.se eller på särskild blankett som finns att hämta på hemsidan. Föreningens bidragsansvarige skickar in ansökan med huvudföreningen som avsändare. För föreningar som ansöker om statligt aktivitetsstöd idrott-online, är en underskriven sammanställning från Online systemet en godkänd

bidragsansökan. Försent inkommen ansökan se punkt 3.13

Utbetalning

Utbetalning sker under mars respektive september månad.

4.2 Lokalbidrag

Ändamål

Bidraget ska ekonomiskt underlätta för föreningar som äger eller hyr lokaler/anläggningar.

Villkor

Föreningen ska uppfylla kraven för bidragsberättigande. Lokalen eller anläggningen ska ligga inom kommunen och vara godkänd av fritids- och kulturnämnden. Avtal om förhyrning eller kontrakt för egen lokal ska alltid i förväg godkännas av fritids- och kulturnämnden. Nämnden har möjlighet att hänvisa sökande förening till annan lämplig lokal.

Bidrag

Föreningar kan få bidrag för godkända hyreskostnader i lokaler och anläggningar som man bedriver regelbunden verksamhet i t ex. verksamhetslokal eller klubblokal. Maxbelopp finns och kan justeras varje år.

Förhyrda lokaler:

- För **ungdomsförening** som erhåller aktivitetsbidrag kan bidrag till hyrda lokaler utgå med högst 80 % av den verkliga hyreskostnaden (hyra, vatten, el).
Bidraget är maximerat till 50 000kr per förening och år.
- För **övriga föreningar** kan bidrag till hyrda lokaler utgå med högst 50 % av den verkliga hyreskostnaden (hyra, vatten, el).
Bidraget är maximerat till 15 000 kr per förening och år.
- För **kulturföreningar** kan bidrag till hyrda lokaler utgå med högst 50 % av den verkliga hyreskostnaden (hyra, vatten, el).
Bidraget är maximerat till 15 000 kr per förening och år
- För **handikappföreningar** kan bidrag till hyrda lokaler utgå med högst
- 80 % av den verkliga hyreskostnaden. Bidraget är maximerat till 50 000 kr per förening och år.
- För **pensionärsföreningar** kan bidrag till hyrda lokaler utgå med högst
- 80 % av den verkliga hyreskostnaden. Bidraget är maximerat till 18 000 kr per förening och år. Avtal om förhyrning ska i förväg godkännas av omsorgsnämnden.

Egna lokaler:

- För **ungdomsföreningar** som erhåller aktivitetsbidrag kan bidrag till egna lokaler och anläggningar utgå med högst 80 % av den godkända nettokostnaden. Bidrag söks för driftkostnader men även för löpande underhåll för lokalen/anläggningen. Bidraget är maximerat till 120 000 kr.
- För **övriga föreningar** kan bidrag till egna lokaler och anläggningar utgå med högst 50 % av den godkända nettokostnaden. Bidrag söks för driftkostnader men även för löpande underhåll för lokalen/anläggningen. Bidraget är maximerat till 15 000 kr.
- För **kulturföreningar** kan bidrag till egna lokaler och anläggningar utgå med högst 50 % av den godkända nettokostnaden. Bidraget är maximerat till 15 000 kr.
- För **handikappföreningar** kan bidrag utgå med högst 80 % av den godkända nettokostnaden. Bidraget är maximerat till 50 000 kronor.

Vid fastställandet av storlek på lokalbidrag vägs omfattningen av föreningens ungdomsverksamhet in. Föreningar kan inte få bidrag för hyreskostnader i kommunalt subventionerade lokaler. Fritid och kultur har rätt att kräva in hyresavtal eller arrendeavtal och verifikationer som styrker dessa kostnader.

Föreningar kan inte få bidrag för lokaler som i huvudsak används till kommersiell verksamhet så ej heller för entrébelagda arrangemang i kommunägda lokaler.

Bidrag utbetalas inom ramen för av kommunfullmäktige och fritids- och kulturnämnden anvisade medel. Angivna belopp och procentsatser kan därför bli föremål för justering.

Ansökan

Komplett bidragsansökan ska vara fritid och kultur tillhanda senast den **30 april** året efter kostnadsåret. Ansökan görs via webbidrag på solvesborg.se eller på särskild blankett som finns att hämta på hemsidan. Föreningens bidragsansvarige skickar in ansökan. Försent inkommen ansökan se punkt 3.13

Utbetalning

Utbetalning sker vid två tillfällen per år 50 % före den 15 maj och 50 % före den 15 september. I speciella fall kan förskott på bidrag beviljas efter särskild prövning.

4.3 Bidrag till fritids- och kulturnämndens förfogande

Bidraget ska underlätta för föreningar som har ett nyuppkommet behov och som inte omfattas av aktivitetsstöd eller lokalbidrag.

Bidrag kan beviljas i syfte att simulera till verksamhetsutveckling.

Bidrag kan beviljas om maximalt 30 000 kronor.

Insatserna får inte vara påbörjade/inköpta innan beslut i nämnden.

Villkor

Föreningen måste uppfylla de allmänna kraven för bidragsberättigande. Bidraget prövas i varje enskilt fall av fritids- och kulturnämnden inom ramen för anvisade medel.

Föreningen ska inom 2 månader efter erhållet bidrag återkomma med en skriftlig redovisning av hur medlen från nämndens förfogande nyttjats. Beviljat bidrag måste nyttjas under samma kalenderår som det har beviljats.

Ansökan

En komplett ansökan görs till fritids- och kulturnämnden via fritidskontoret. I ansökan gör man en verksamhetsplan som innehåller målsättning, planering, förändring och förväntningar. Verksamhetsplanen ska kompletteras med en budget samt om man söker medel för samma ändamål på annat håll. Ansökan kan göras regelbundet under hela året och beslutas sedan i fritids- och kulturnämnden. Ofullständig ansökan behandlas ej.

Utbetalning

Utbetalning görs efter beslut i fritids- och kulturnämnden.

4.4 Verksamhetsbidrag till kultur

4.4.1 Bidrag genom programöverenskommelse

Ändamål

Bidraget ska underlätta för kulturföreningar att erbjuda kontinuerlig kulturverksamhet för kommuninvånarna i Sölvesborgs kommun.

Villkor

Föreningen ska uppfylla allmänna krav för bidragsberättigande och vara registrerad som en kulturförening. Bidrag ges till föreningar som erbjuder fast programutbud för allmänheten eller årligen återkommande arrangemang.

Ansökan

Överenskommelsen initieras av fritids- och kulturnämnden och kan löpa över 1-3 år. Uppföljning med delredovisning görs årligen varefter revideringar kan göras. Slutredovisning ska lämnas till fritids- och kulturnämnden senast 6 månader efter överenskommelsen utgång.

Utbetalning

Utbetalning sker årligen före den 1 april efter att nämnden godkänt överenskommelsen, att samtliga årshandlingar inkommit, och att delredovisning godkänts för föregående år.

4.4.2 Projektbidrag/Arrangörsbidrag

Ändamål

Bidraget ska främja nya kulturarrangemang och förnyelse i kulturföreningarnas verksamhet samt stimulera till nya arbetsätt. Samverkansprojekt, generationsöverskridande och integrationsfrämjande projekt prioriteras.

Villkor

Bidrag kan ges till bidragsberättigad förening samt enskild arrangör av specifikt kulturprojekt. Fullständig budget för projektet ska lämnas. Samtliga bidrag och stöd man avser söka för samma projekt ska anges. Bidragstagaren är skyldig att redovisa eventuella förändringar i budget, varvid återbetalning kan krävas. Redovisning efter särskild blankett lämnas 2-3 månader efter genomförande. Bidrag för samma projekt kan beviljas i max 3 år i rad.

Bidrag

Bidrag ges till tidsbegränsade kulturprojekt eller publika arrangemang. Bidrag kan också ges i form av förlustgaranti som kan täcka maximalt 60 % av uppkommen förlust. Bidrag om maximalt 20 000 kronor utbetalas.

Ansökan

Ansökan med budget ska ha inkommit till fritid och kultur senast 2 månader innan projektet påbörjas. Detta gäller även för förlustgarantier.

Ansökningsblankett finns på fritid och kultur eller på kommunens hemsida www.solvesborg.se.

Utbetalning

Utbetalning görs under hela året.

4.4.3 Kulturstipendium Unga

Ändamål

Bidraget ska främja ungas egen kulturverksamhet samt stimulera till fler publika arrangemang för unga.

Villkor

Sökande ska vara mellan 13 och 25 år och vara ickeprofessionell. Sökande under 18 år ska ha vuxen handledare. Kulturstipendium kan sökas av enskild person från Sölvesborgs kommun.

Bidrag

Bidrag kan ges om maximalt 3000 kr och ges som bidrag till publikt arrangemang eller som bidrag för att ta fram en produkt eller ge möjlighet till personlig utveckling av konstnärlig verksamhet.

Ansökan

Ansökan med budget ska ha inkommit till fritid och kultur senast 4 veckor före genomförande/startdatum.

Utbetalning

Utbetalning görs under hela året.

4.5 Administrationsbidrag handikappföreningar

Ändamål

Bidraget ska underlätta för handikappföreningar att bedriva en kontinuerlig verksamhet i Sölvesborgs kommun.

Villkor

Föreningen måste uppfylla de allmänna kraven för bidragsberättigande och vara registrerad som en handikappförening.

Bidrag

Administrationsbidrag utgår med 35 kr per medlem tillhörande Sölvesborgs kommun jämte ett grundbidrag på 2 000 kr. Uppgivna medlemsiffror ska avse förhållandena vid senaste årsmöte och vara verifierade av föreningens revisor.

Ansökan

Komplett bidragsansökan ska vara fritidskontoret tillhanda senast den **30 april**. Ansökan görs via webbidrag på solvesborg.se eller på särskild blankett som finns att hämta på hemsidan. Föreningens bidragsansvarige skickar in ansökan. Försent inkommen ansökan se punkt 3.13

Utbetalning

Utbetalning sker före den **15 maj**.

4.6 Administrationsbidrag pensionärsförening

Ändamål

Bidraget ska underlätta för pensionärsföreningar att bedriva en kontinuerlig verksamhet i Sölvesborgs kommun.

Villkor

Föreningen måste uppfylla de allmänna kraven för bidragsberättigande och vara registrerad och godkänd av omsorgsnämnden som en pensionärsförening.

Fritid och kultur ansvarar för hantering av bidragsansökningar på uppdrag av omsorgsnämnden. För erhållna bidrag gäller att kontroller kan utföras av omsorgsnämnden eller kommunens revision.

Bidraget utbetalas inom ramen för av kommunfullmäktige och omsorgsnämnden anvisade medel.

Bidrag

Administrationsbidrag utgår med ett grundbidrag på 5 000 kr per förening och år.

Ansökan

Komplett bidragsansökan ska vara fritidskontoret tillhanda senast den

30 april. Ansökan görs via webbidrag på solvesborg.se eller på särskild blankett som finns att hämta på hemsidan. Föreningens bidragsansvarige skickar in ansökan.

Försent inkommen ansökan se punkt 3.13

Utbetalning

Utbetalning sker före den **15 maj**.

4.7 Stimulansbidrag till föreningar med anställda med lönebidrag.

Ändamål

Bidraget ska ekonomisk underlätta för de föreningar som har arbetstagare anställda med lönebidrag.

Villkor

För att en förening ska få bidrag till anställd med lönebidrag ska anställningen ha förgåtts i samråd med kommunen.

Fritid och kultur, genom fritids- och kulturnämnden tecknar avtal med respektive förening, där det framgår att arbetsgivaransvaret är föreningens.

Fritid och kultur förbehåller sig rätten att ompröva beslut om bidrag när nytt avtal ska tecknas mellan parterna.

Fritids- och kulturnämnden fastställer en maximigräns för antalet bidragsberättigade anställda med lönebidrag.

Bidrag kan utgå till högst en lönebidragsanställning per förening. Undantag från detta kan fastställas av fritids- och kulturnämnden efter särskild prövning.

Bidrag

Bidrag till heltidsanställd med lönebidrag utgår med maximalt 12 000 kr per förening och år. Bidrag utbetalas med motsvarande max 6 % av löne- och lönebikostnaderna.

Det sammanlagda bidraget får aldrig överstiga 98 % för en heltidsanställd.

Ansökan

En skriftlig ansökan görs till fritid och kultur för vidare beredning. Ansökan kan göras regelbundet under hela året.

Utbetalning

Bidraget utbetalas kvartalsvis till ansvarig förening.

4.8 Fritids- och kulturnämndens uppvaktning

Ändamål

Syftet med uppvaktningen är att uppmärksamma föreningar vid jubileum etc.

Villkor

Föreningen ska vara en registrerad, bidragsberättigad förening inom fritids- och kulturnämndens ansvarsområde i Sölvesborgs kommun.

Uppvaktning

Föreningen tilldelas nämndens uppvaktning i form av en gåva motsvarande ett penning-belopp, enligt följande;

100-års jubileum – 10 000 kr

75-års jubileum – 7 500 kr

50-års jubileum – 5 000 kr

25-års jubileum – 3 000 kr

10-års jubileum – 2 000 kr

Vid mellanliggande jubileum bedömer fritids- och kulturnämndens ordförande om uppvaktning ska ske och i så fall även storleken på gåvan.

Ansökan

En skriftlig ansökan/inbjudan ska ske till fritid och kultur senast 4 veckor innan jubiléumet/utdelningstillfället.

4.9 Subventionerad uthyrning av kommunala lokaler

Ändamål

Stödet är avsett att ge föreningar möjlighet att till en rimlig kostnad bedriva verksamhet i kommunala lokaler/anläggningar. Taxor och prioriteringar fastställs i "Normer för taxor och avgifter"

4.10 Subventionerad föreningservice

Ändamål

Stödet är avsett att ge föreningar möjlighet till kopiering och biljettryckning till subventionerat pris.